Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) GARBARSKA 7—2.

Nr. Wilno, dnia 16 października 1935 r. 1369.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

1/. LITEWSKIE BIURO INFORMACYJNE W GENEWIE. Prasa ryska z 16.X.1935 r.: Jak podają pisma, w Genewie założone zostało Lit. Biuro Informacyjne, którego zadaniem jest udzielanie zagranicznym dyplomatom i innym zainteresowanym osobom stałych informacyj o Litwie. /A-13/.

2/. NOWE OGRANICZENIA W KOMUNIKACJI MIĘDZY NIEMCAMI A LITWĄ. Prasa ryska z 16.X.1935 r.: Władze niemieckie wydały w tych dniach nowe rozporządzenie, które w większym stopniu niż dotychczas ogranicza komunikację między Niemcami a Litwą. Specjalnie chodzi tu o drobny handel i mały ruch pograniczny. Mieszkańcom pogranicza niemieckiego pozwalać się będzie na dokonywanie zakupów na obszarze Kłajpedy jedynie na sumę 3 marek i to w dnie rynkowe. W tym celu dla przekraczania granicy wydawane będą specjalne przepustki jednorazowe. /A -6 /.

3/. Z ANTYPOLSKIEJ PROPAGANDY RADJOWEJ.Radjo Kowieńskie z 15.X.1935 r. Prel. Rondomański.Streszczenie: Z treści przemówienia wynikało, że Rondomańskiemu chodzi o to, że ś.p.Marszałek stosując politykę reakcyjną w stosunku do mniejszości narodowych, prowadził Polskę do zguby.

Następnie oświadcza, że rozruchy chłopskie organizowali na Litwie nietylko Niemcy, ale i Polska. /A-8/6/.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

4/. "LIETUVOS AIDAS" O ZADANIACH MŁODZIEŻY LITEWSKIEJ. "L.Aidas" Nr. 231 z 11.X.1935 r. Art.p.t. "Nauka a młodzież".Streszczenie:

Uniwersytet jest nietylko instytucją naukową lecz i wychowawczą. Stanowi on ośrodek do którego corocznie gromadzi się z całej Litwy młodzież, by po kilku latach studjów wrócić znowu na prowincję. Na uniwersytecie ciąży więc doniosły obowiązek naukowo-wychowawczy. Z drugiej strony młodzież ma również obowiązek należytego przygotowania się do swych przyszłych społecznych obowiązków.

Niestety, z ubolewaniem wypada stwierdzić, iż życie uniwersytetu litewskiego wykazuje często coś wręcz odmiennego. Wprawdzie uniwersytet dał już sporą liczbę wychowanków, którzy pracują w aparacie państwowym i w wolnych zawodach. Zdarzają się jednak w murach uniwersytetu objawy niezgodne z powołaniem uczelni. Ostatnio odbyło się naprzykład zebranie T-stwa studentów prawników i ekonomistów. Zebranie nosiło charakter najniższej demagogji i przejawiało się w nieuzasadnionych napaściach,wtrącaniu się do spraw organizacyjnych uniwersytetu i t. d. Młodzież akademicka jest zbyt skłonna do aktywnej polityki, a raczej do politykierstwa, które nie przynosi jej zaszczytu i rzuca cień na cały uniwersytet. Młodzież musi wyładować swą energję i entuzjazm w produkcyjnej pracy naukowej.Dopiero na tej drodze uniwersytet może spełnić zadania właściwe. /C-29/1/

5/. "LIETUVOS AIDAS" O NADWYŻCE INTELIGENCJI I URZĘDACH PAŃSTWOWYCH NA LITWIE. "L.Aidas" Nr.236 z 14.X.1935 r. Art. p.t."Nadwyżka inteligencji a urzędy państwowe".Streszczenie:

Rozpanoszyło się na Litwie mniemanie, że student po ukończeniu uniwersytetu czy innej uczelni, musi uzyskać pracę państwową. Innemi słowy, przyrost inteligencji szykuje się do objęcia posad urzędniczych. Wśród inteligencji zapanowała urzędnicza psychoza. Tłumaczy się ona tem, że w pierwszych latach niepodległości, gdy się tworzył aparat państwowy popyt na siły inteligenckie był bardzo duży, zaś podaż bardzo mała. Dziś sytuacja zmieniła się zasadniczo. Liczba studentów corocznie wzrasta, podczas, gdy możliwości uzyskania posad państwowych corocznie maleje. Dzisiaj już niepodobna zmieścić przyrostu inteligencji w państwowych urzędach, które mogą przyjmować tylko tylu nowych ludzi, ilu przechodzi na emeryturę i umiera. Liczba ta jest znacznie mniejsza od przyrostu inteligencji tworzącego się dzięki wyższym szkołom litewskim i zagranicznym.

Nowi inteligenci pchają się do urzędów państwowych zawalając je setkami podań o posady. Unikają oni pracy związanej z robotą fizyczną i większą odpowiedzialnością, przejawiając niepraktyczność, brak inicjatywy i obawę odpowiedzialności. /C-33/.

6/. SIEĆ SZKOLNICTWA NA LITWIE. "Lietuvos Aidas" Nr,236 z 14.X.1935 r.Streszczenie:

Po odzyskaniu niepodległości Litwa ogromnie rozwinęła sieć szkolnictwa. Świadczy o tem tabelka poniższa:

Rok	Szkoły	Nauczycieli	Uczniów.
1920	1.173	1.483	71.648
1921	1.321	1.696	93.788
1922	1.650	2.183	120.028
1923	1.849	2.451	117.466
1924	2.002	2.690	118.596
1925	2.064	2.875	112.378
1926	2.108	2.962	118.603
1927	2.301	3.255	122.196
1928	2.401	3.479	124.295
1929	2.431	3.678	171.384
1930	2.386	3.777	177.536
1931	2.288	4.008	200.960
1932	2.290	4.202	222.584
1933	2.297	4.313	235.033
1934	2.298	4.405	241.410
1935	2.301	4.498	249.665

Gdy się do tego doda 255 szkół z 449 nauczycielami i 18.983 uczniami Kraju Kłajpedzkiego to się uzyska dla całej Litwy w r.1935 następującą cyfrę: 2.556 szkół, 4.947 nauczycieli i 268.658 uczniów. W porównaniu z cyframi z 1919 r. liczba szkół wzrosła przeszło dwukrotnie, liczba nauczycieli przeszło trzykrotnie, zaś liczba uczniów wzrosła pięciokrotnie.-

Jeżeli chodzi o język wykładowy, to szkół litewskich /poza Kłajpeda/ było: 2.136, żydowskich - 104, polskich - 15, niemieckich - 12, łotewskich - 11, rosyjskich - 4 i mieszanych - 19. W szkołach mieszanych wykłada się: w 9-ciu po litewsku i polsku, w 6-ciu po litewsku i rosyjsku, w 3,- po litewsku i niemiecku, w 1 - po litewsku i łotewsku. Na obszarze Kłajpedy w 11 szkołach językiem wykładowym jest język litewski, zaś w 244 szkołach - litewski i niemiecki. M-stwo Oświaty utrzymuje 167 szkół, zaś samorządy -2.060.

W niższych szkołach rzemieślniczych pracowało 1935 r. 186 nauczycieli. /C-17/4 /.-

K r o n i k a .

7/. OKÓLNIK M-STA SPRAWIEDLIWOŚCI W SPRAWIE OSZCZĘDZANIA.Prasa kowieńska z 10.X.1935 r.: M-stwo Sprawiedliwości rozesłało do wszystkich podległych mu instytucyj okólnik, zalecający jaknajwiększą oszczędność. /C -19/2 /.

8/. ZEBRANIE KOMISJI WSPÓŁPRACY INTELEKTUALNEJ. Prasa kowieńska z 10.X.1935 r.: 8.X. odbyło się zebranie prezydjum komisji intelektualnej współpracy, na które przybyli: rektor Romer, dyr.Instytutu Pedagogicznego Soblis, prof.Janułajtis, prof.Galaune i prof.Bałtruszajtis. Uchwalono utworzenie podkomisji dla spraw muzyki i pieśni oraz zwołanie konferencji współpracy intelektualnej państw bałtyckich. /C-1710/. P.

9/. EMIGRACJA WE WRZEŚNIU. Prasa kowieńska z 10.X.1935 r.: W ciągu września b.r. wyemigrowało z Litwy 187 osób, w tem 16 do Argentyny, 13 do Brazylji, 11 do Afryki i do Kanady, 10 do Urugwaju, 29 do Stanów Zjednoczonych, 3 na Kubę, 3 do Meksyku , 1 do Paragwaju i 94 do Palestyny. /B-2/7 /.

10/. ZMIANY PERSONALNE W SĄDOWNICTWIE. Prasa kowieńska z 11.X.1935 r.: 10.X M-stwo Sprawiedliwości przesłało Prezydentowi Państwa dla zatwierdzenia i podpisu nowe akty o nominacjach i zmianach personalnych w sądownictwie. Jak donoszą, b.członkowie sądów, sędziowie i t.p., obecnie zdymisjonoweni, mają się zająć praktyką adwokacką. Wymieniane są nazwiska, jako nowych adwokatów: Kaływajtisa, Rantenasa, Nikolskiego, Radwiławiczusa i Giedrojcia. /C-19/3/ P.

11/. APELACJA SĄDOWA PARTJI SOCJALDEMOKRATÓW. Prasa kowieńska z 11.X.1935 r.: Zarząd kowieńskiego oddziału partji socjaldemokratycznej złożył skargę w Sądzie Okręgowym spowodu zamknięcia partji przez komisję dla regestracji towarzystw, istniejącą przy urzędzie naczelnika powiatu. /C-8 /.

12/. KONFERENCJA AKCJI KATOLICKIEJ. Prasa kowieńska z 11.X.1935 r.: Dnia 10.X. r.b. w gmachu Jezuitów rozpoczęła się doroczna konferencja "Centrali Akcji Katolickiej". W Związku z konferencją przybyło do Kowna dużo księży i działaczy katolickich./C-22/2 /.

13/. DOROCZNY ZJAZD ZW.WYZW.WILNA. "L.Aidas" z 14.X.1935 r. Dnia 13 października rozpoczął się w Kownie 10 doroczny zjazd Zw. Wyzw.Wilna. Minister Oświaty Tonkunas powitał zjazd w imieniu Prezydenta i rządu, życząc narodowi litewskiemu wytrwałości w świętej pracy i oświadczając, iż mimo że Polacy zagarnęli Wilno, nie uzyskali jeszcze praw przedawnienia. Praw takich nie uzyskaliby nawet w ciągu stuleci. Litwini zawsze będą protestować przeciwko polskiemu krokowi i żądać zwrotu tego, co do Litwy należy. O ile Litwini chcą by Wilno rychlej wróciło Litwie, muszą wykazać większą aktywność.

Przemówienie ministra Tonkunasa wywołało huczne owacje. Po przemówieniu pozdrawiały zjazd organizacje i wybitne osobistości w liczbie kilkudziesięciu. Następnie dr.Zaunius /b.min.S.Z./ rozpatrywał w przeszło godzinnych referacie problem wileński z punktu widzenia historycznego, dyplomatycznego i narodowego odpowiadając jednocześnie przy pomocy uzasadnionych argumentów tym wszystkim, którzy za wszelką cenę dążą do normalnych stosunków z Polską. Prelegent rozważał, co takie stosunki mogłyby dać dla bezpieczeństwa i gospodarczego życia Litwy, kiedy Polska kuma się z Niemcami. Prelegent mówił też o celach Polski w krajach bałtyckich. Przemówienie dr.Zauniusa przerywane było owacjami.-

Następnie zjazd wyraził rządowi podziękowanie i uznanie spowodu prowadzonej przez rząd polityki odnośnie stosunków z Polską. Dalej wygłosił prezes Związku dr.A.Juszka sprawozdanie z działalności ZWW w roku ubiegłym. Zwiazek powiększył się w r.ub. o 50 nowych oddziałów i kilka tysięcy członków. Obecnie Związek liczy 538 oddziałów podzielonych na 18 okręgów. Pozatem istnieje jeszcze kilkanaście oddziałów zagranicą. Propaganda wyzwolenia Wilna prowadzona jest przy pomocy oddziałów, "Musu Vilnius" i specjalnych wydawnictw, których 80 okazało się w roku ubiegłym.

Jak podaje Radjo Kowieńskie z 15.X.1935 r. zjazd wybrał zarząd Związku oraz Komisję Rewizyjną, jak również Zarząd Wileńskiego Funduszu Żelaznego. Do Zarządu ZWW wybrano większością głosów: b.min.S.Z.dr.Zauniusa, obecnego prezesa ZWW dr.Juszkę , prof.Kemeszisa, naczelnego notarjusza Kubilusa, inż.Baczelisa, Kubilusównę, red."L.Aidas" Kemeżisa, b.min.Obrony Kraju Papeczkisa, dr.Kazimierza Sruogę, Szvogżlvsa i in. W skład Komisji Rewizyjnej weszli: Jakewiczius, Szlewa, Mażonis, Patronis i Prenajtis. Do Zarządu Wileńskiego Funduszu Żelaznego wybrano: Brazajtisa, Ludwika Girę /znany poeta i b.dyr.Teatru Państwowego/, red."Trimitasa" Kalnenasa oraz Kupcikiewicziusa. Pozostałych członków Zarządu wyznaczy komitet centralny Zw.Wyzw.Wilna.- /A-8/6/. P.

14/. NOWY REKTOR UNIWERSYTETU KOWIEŃSKIEGO. Prasa ryska z 16.X.1935 r.: Rektor uniwersytetu kowieńskiego prof.M.Romer wręczył ministrowi Oświaty prof.Tonkunasowi prośbą o dymisję w imieniu własnem i dwuch prorektorów. Tegoż dnia sekretarz uniwrsytetu prof.Purenas złożył na ręce rektora prośbą o dymisję. Podobnie dziekat wydziału prawnego prof.Wacław Birżyszka powtórnie złożył prośbę o dymisję na ręce członków Rady profesorskiej. Wszystkie te dymisje zostały przyjęte. Nowym rektorem obrany został profesor Janulajtis. /C-29 /1/. P.

/Przyp.Redakcji : Dr.Juszka - dyr.Izby Kultury Ciała , b.prezes ZWW. Baczelis - dyr.Dep.Uporządkowania Ziemi. Dr.K.Sruoga- prezes Zw. Wyzw. Wilna oddziału pracowników M-stwa Finansów.-
Augustyn Ja nułajtis- ur.1888 r. Uczył się w Szawlach, w Rydze. Studjował w Moskwie i Bernie. Był w Wilnie adwokatem. Wykłada na U.W.W. historję. Zajmuje się publicystyką. B.członek socjaldemokratów, b.członek Trybunału Najwyższego i b.min.Spra w Zagr.Litwy o okresie od XII.1918 r. do III.1919 r./.-